

Per el teatre líric valencià

Ya fa dies que en la premsa de Valencia s'ha vingut treballant per la creació del teatre líric valencià. Tots els diaris de la Ciutat s'han ocupat i firmes prestigioses i encoratjadores han dit les seues paraules. I el Rat Penat proposà una reunió d'autors, músics i amants del nostre teatre.

Ella ha segut fructífera i s'ha acordat constituir una agrupació d'autors valencians la tasca dels quals es procurar la representació d'òbres líriques en esta temporada que comença.

La Correspondencia de Valencia publicà una llista d'òbres apunt d'estrenar i en ella verem que 'ls autors castellanencs no hi figuren. Clar es que la llista era incompleta com ja anotava l'articulista i per subsanar-la en part direm que don Enric Ribés té, al menys, una òpera i els senyors Baidal i Barrachina Cameliin, una sarsuela i així mateix el senyor Borrás Jarque.

Aquestos bons amics castellanencs i tots els que tinguen escrites òbres de teatre líric, podrien intervindre en l'organització ciutadana i sumar l'esfòrs mancomunat, als autors de Valencia i procurar que no sòls siga la capitalitat de la Patria on se fassa l'en-

saig del teatre líric sinó també a Castelló on hi han teatres tancats la major part de l'any i on el teatre valencià ha tingut inmillorables acollides i on ara, indubtablement, tendria un èxit sorollós.

Com s'ha demostrat en l'actual campanya autors no 'n falten i per lo que tòca a Castelló ni artistes ni empreses que no vulguen guanyar diners.

¿Seria possible saber, senyors autors, cantants i empresaris castellanencs, les òbres que tenen apunt d'estrenar, els desitjos de representar i la disposició a montar òbres de teatre líric valencià?

Parlem d'esta classe d'òbres perquè es creència general que 'l públic l'estima. I tenint públic, empresa, cantants i autors, únicament la desidia podrà fer que no siga esplendorós el nostre teatre líric, base de la vida de tot el teatre nacional.

Ademés dels senyors aludits, esperem l'opinió de la premsa d'esta Ciutat.

UN AMIC DE TALIA.

26 octubre 1922

Heraldo /er

DIETARI

A ZORA-NIV

Res millor que dar consells:
gran simpàtic Zora-Niv
i per xo prenc llibertats
per a consellar vos «coses»..

Quan useu la vostra llengua
novament, podríeu fer
la campanya necesaria,
pro Teatre Valenciá,
vos que autor sou de teatre
i en tenu de condicions
periodístiques abondo.

Que bonic si a Castelló
se estrenaren les sarsueles
que els germans tenen escrites!...

Isop l' Ebron.

Prohibida la reproducció

Núm. 1718 Dimarts 7 de Novembre, 1922 p. 1

Coses . . .

Pró Teatre Valencià

Honorable *Isop i Ebrón*: Els vostres consells, son per a mi «manaments...» No cal dir el goig amb que he vist el moderniste «Lietari» que 'm dediquen tant honorífic com ple de bonevolensa.

¿Qué fasse campanya pro Teatre Valencià? ¡Oh! ¡Amb tota l'ànima!

Llástima que per a semblant mampresa, tant gran, siga la meua ploma humil la que...

Be; dixem-mos de llástimes i anem al gra, que es lo important

Y no trobe res millor per a comensar la campanya que les vostres paraules:

«Que bonic si a Castelló se estrenaren les sarsueles que els germans tenen escrites...»

Y qui diu sarsueles, diu sainets, i diu comedies, i diu dramas, i diu tot lo que a l'art de Talia li correspon ¿veritat?

Perque de tot tenim, a casa nostra. Me consta de manera certíssima.

Lo que passa es, que 'ls aimadors de la nostra rica llengua la están conservan tansols per «pur amor,» un amor que no pot ser mes purissim, ja que fins hui dia no cal esperar-ne cap profit material... Qui té, la heroicitat d' escriure en valencià un poc llarguet—com son les obres teatrals—ja sab lo que li espera; guardar-se les quartelles al fons del caixó, esperant que la trompeta de la «bona nova» les cride a la llam.

¿Y eixos coarenadors puris.

sims de la llengua que tots parlem, no han de mereixer jamái alguna recompensa?

¿No es aplegada ja l' hora de la «bona-nova»?

¡Sembla que sí!

A Valencia mos han donat l' eixemple. Allí s' ha constituït ja l' Associació d' Autors Valencians i es treballa per a que ben pronte es representen obres nostres en un cicle valencià.

¿Perqué a Castelló, no hem de fer lo mateix?

Dónen se per aludits els autors i els aimants de la nostra llengua: En Gaetà Huguet, En Salvador Guinot, els inclits de la «Societat Castellonense de Cultura,» tets, tots..

Y la prempsa tota de Castelló.

La unió es lo primer.

Crides a una reunió per ad este motiu; els que estem lluny per eixos recóns de montanya farem un esforç per a assistir-hí, o enviarem la nostra entussiasta adhesió.

Com a qüestió previa, o per a la reunió que es convoque, al'á va la meua consulta: ¿No sería millor que a Castelló formarem una Secció de la mateixa Associació d' Autors de Valencia, mes ampliada amb els demés escriptors i personalitats aimants del Teatre Valencià, per a organitzar cicles de representació d' autors del Reialme a base d' autors castellonencs?

Tenen la paraula els aludits.

Y quedeu servit, honorable «Isop i Ebrón.»

¡Maneu!

¡Y que manen nostres germans!

Jo soc el primer en obedir.

ZORA NIV.

3er

Cosas...

¡Y QUE COSAS!

Vaya una semanita emocionante, coruscante y *epatante* que acabamos de pasar...

Semana cima para Millán Astray por su gesto heroico, y para Sánchez Guerra por su *golpe* valiente del Congreso.

Y semana *síma* —¡ajo cajistas!— para las juntas desjuntadas... Y hasta para la señorita Ortografía y para la pupila —¡ojito ¿eh?— del graciosísimo K-Hito.

Miren ustedes que el «¡hay!» de Neuvilas es como para formar época.. Una notita que habrá que añadir al discurso sobre las armas y las letras de don Quijote.

¿Pues, y la «pupila» de K-Hito? El chico le «tomaba el pelo» a Sánchez Guerra en un diario de Madrid con una jocosa caricatura que le ponía al teléfono exclamando: «¿A quién? ¿A mí? ¿Las juntas militares? ¿Millán Astray? ¡A ver! ¡Ea seguida! ¡Cuarenta cesantías.. en Correos!» Y en efecto: a las pocas horas, Sánchez Guerra *posaba* en el Congreso, dejando al pobre K-Hito trágicamente calvo.

¡Hay! ¡Hay! Pues si tiene energía Sánchez Guerra...

¡Aquí hacía falta un hombre!

¡Y se ha manifestado, con todas las de la ley!

No se necesita ser «idóneo» para reconocerlo.

¡Las cosas, que se han visto,

que se han *revelado*, en esta semana histórica!

No es, pues, de extrañar,— ¿verdad amigo *Isop l'Ebrón?*— que cayera en el vacío nuestra *excitación* para que las *atenciones* se fijaran en *Nostre Teatre*. Los ánimos han estado demasiado *excitados* con la vista fija en el *Teatro Cívico Militar* dónde cosas tan dramáticas, con escenas cómicas, se representaban, y no han quedado *atenciones* para el *Teatro de nuestra casa solariega*.

¿Que os parece, *Isop l'Ebrón?*

¿Esperamos a que los «aludidos» estén menos «excitados»?

¿Esperemos sentados?..

ZORA NIV.

Miremos a Castellón

"Un amic de Talía", en "El Heraldo de Castellón", nos dá motivo para reanudar nuestras notas sobre teatro lírico valenciano.

El proyecto de "Associació d' Autors Valencians" se llevó rápidamente a la práctica, estructurándose aquella después de una larga elaboración que hizo madurar la primitiva idea. Por el carácter permanente de la entidad, y por los fines loables a que se dedica, consignemos su constitución como el hecho más saliente del renacimiento teatral. Para nadie ha podido pasar desapercibida. Previamente se imprimió una *Crida*, que apareció en la prensa y que se repartió profusamente. En ella se pedía la solidaridad y la cooperación de todos los autores valencianos. La mayoría respondieron en forma entusiasta.

Hoy, sin que nuestro natural optimismo nos haga pensar en un camino llano y en unos advenimientos felices, podemos asegurar que la "Associació d' Autors Valencians" conseguirá realizar parte de sus aspiraciones. Actúa dentro de un círculo de simpatías, en un ambiente de inquietud propicio. Muchos escepticismos se han moderado al observar que la "Associació" comprendía a casi todos los autores valencianos, que necesariamente han de sustituir la producción teatral madrileña, cada vez más abundante, pero cada vez con menos prestigio de atracción y con menos valor real.

Es innegable que el teatro castellano, como la política española, está atravesando un período de descentralización. Apuntamos en otra ocasión la riqueza y la intensidad del teatro gallego, las aspiraciones a tener un teatro característico que se manifiestan en Andalucía, y la gran simpatía y emoción popular que ha producido en Cataluña el intento de reanimar el arte lírico catalán.

Este fenómeno de descentralización puede dar a nuestro teatro una coloración completamente valenciana. En ese caso no consistirá solo en sustituir a los autores madrileños con obras también castellanas, sino en llenar las carteleras con obras escritas en valenciano. Aunque no con la simplicidad de la fórmula valencianista, que prefiere el gobierno propio al gobierno extraño, sea éste de la calidad que sea, el problema del teatro valenciano se plantea en los mismos términos.

Ha de llegar un momento, lejano o próximo, en que el público de nuestros teatros, ejerciendo su derecho de opción, dé vida permanente y próspera al arte valenciano, invirtiendo las actuales categorías, que colocan al teatro escrito en nuestra lengua en un lugar secundario.

Pero todavía no hemos recogido las palabras alusivas de "Un amic de Talía". Muy poco se ha escrito en

la prensa castellanense de la encuesta sobre teatro valenciano que se inició primero y de las posteriores realizaciones a que aquella ha dado motivo. El escritor anónimo no ha querido que la "Associació d' Autors Valencians", ni todo el movimiento, quede encerrado en los límites de la ciudad. En Castellón hay autores valencianos, existen teatros, habría un público.

Nosotros ahora nos limitamos a reproducir íntegro el artículo de "Un amic de Talía", llamando sobre él la atención de la "Associació".

"Ja fa dies que en la premsa de València s' ha vingut treballant per la creació del teatre líric valencià. Tots els diaris de la ciutat s' han ocupat, i firmes prestigioses i encoratjadores han dit les seues paraules. I el "Rat-Penat" proposa una reunió d' autors, músics i amants del nostre teatre.

Ella ha seguit fructífera i s' ha acordat constituir una *agrupació de autors valencians* la tasca dels quals es procurar la representació d' obres líriques en esta temporada que comença.

La CORRESPONDENCIA DE VALENCIA publicá una llista d' obres apunt de estrenar, i en ella verem que ls autors castellanens no hi figuren. Clar es que la llista era incompleta, com ja anotava l' articuliste, i per substar-la en part, direm que don Enric Ribés té, al menys, una ópera, i els senyors Baidal i Barrachina Camellin, una sarsuela, i així mateix el senyor Borrás Jarque.

Aquestos bons amics castellanens i tots els que tinguen escrites óbres de teatre líric, podrien intervindre en l' organizació ciutadana i sumar l' esforços mancomunat, als autors de València, i procurar que no s'ols siga la capitalitat de la Patria on se fassa l' ensaig del teatre líric, sino també a Castelló, on hi han teatres tancats la major part de l' any, i on el teatre valencià ha tingut inimitables acollides i on ara, indubtablement, tindria un éxit sorollós.

Com s' ha demostrat en l' actual campanya, autors no'n falten, i per lo que toca a Castelló, ni artistes ni empreses que no vullguen guanyar diners.

¿Sería posible saber, senyors autors, cantants i empresaris castellanens, les óbres que tenen apunt d' estrenar, els desitjos de representar i la disposició a montar óbres de teatre líric valencià?

Parlem d' esta clase d' óbres, perquè es creéncia general que'l públic l' estima. I tenint públic, empresa, cantans i autors, únicament la desidia podrá fer que no siga plenadorós el nostre teatre líric, base de la vida de tot el teatre nacional.

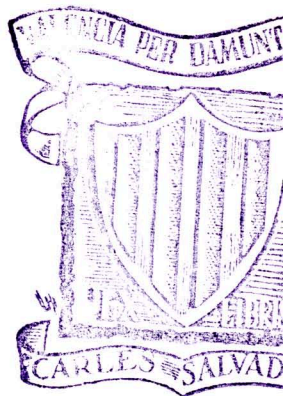
Además dels senyors aludits, esperem l' opinió de la premsa d' esta ciutat."

5 unit

El teatro

Lírico

Valenciano

Per el teatre líric valencià

Si no d' enhorabòna, al menys estem agraits perque la premsa de Castelló i València, s' ha ocupat de les nostres paraules de l' HERALDO referintnos a l' ajuda que els autors castellanencs de teatre deuen fer a l' Associació d' Autors Valencians constituïda en València.

Clar és que fins ara son pòcs els senyors que s' han ocupat públicament de l' assumpte; pero si a Isop l' Ebrón i a Zora Niv se guixen els crítics de teatrs de la localitat, empresaris de ciutats i viles, cantants, públic i amics de la nostra escena, allavores ja estarem d' enhorabòna, encara que a res pràctic s' aplegara.

I no duptem de l' éxit de la ajuda de Castelló, perque a València ja s' han rebut adhesions de prestígis castellanencs—i no mentixc per quant En Gaetà Huguet es un d' ells; per-o falta una miqueta de propaganda, una miqueta d' interés des de València que no deu dormir se i arxivar el Reglament, sino publicar-lo i repartirlo amb profusió per totes les terres comarcanes.

Una vegada fet açò, Castelló, la més valenciana de les tres comar-

ques, donará tot quan deu donar i es molt lo que pòt y lo que vol.

Recordem l' éxit repetit que lee companyles valencianes han alcançat en la nostra Ciutat de la Plana i altres poblacions. Hirem els pòbles on se representen òbres en valencià—quasi tots de de la vòra mar fins l' alt Maestrat—i rebrem una esperançadora alenada: les terres castellanencs portarán el gra de mostassa a l' obra de la constitució definitiva del Teatre.

«Sí, vullguda «Associació» de València. No tanqueu la propaganda a la capital; passula a les capitals; ixcau als pòbles, que en ells trobareu caliu y amor. Penseu que en les capitals está de moda cert teatre que es contrari a vòstre i adoneu-vos que on mes compenetració hi ha entre autors y públic, es en les modèstes ciutats i en les viles.

Y així vos ho aconselle, suposant que vos impòrta mes el cobrar l' esperit del pòble a anyat de la valenciania, que les pesetes del trimestre; si així no fan, la vòstra laboració no valdria la pena de ser atesa.

Esperem oír les paraules de tots els que vullguen terciar en la qüestió.

UN AMIC DE TALA.

Sobre teatre líric valencià

Si s'han de fer sentir les veus d'aquells interessats en la creació d'un teatre líric valencià, *demano per parlar*, per-a donar lloc a explicacions decisives dels iniciadors.

Jo no sé quin propòsit pòt tindre l'Associació d'autors valencians perque no he llegit cap reglament ni escoltat cap notícia, mes ja 'm supòso que la noble idea ha tengut per font aquells ensajis fets a Barcelona per l'escriptor mes català de toda la Catalunya, el Francesc Pujols qu' escriu amb mèl y ví agreuet, y el mestre Morera dolç, blanc y fòrt com una peladilla, que van fer el Don Joan de Serrallonga qu' els barceloníns han festejat com se festeja el primer fill d'un matrimoni, y si es així lo que vòien intentar a nòstra casa els qu' es creuen amb força al servell y tenen la sanc saturada de passió per començar a fer les parets qu' ens tenen que sostindre al primer pis o al segón qu' es on entra el sòl en l' hivèrn y on corre la fresca per l' estiu, es dir on se viu millor y se té mes alegria y on se pòt vore fins la muntanya y la ralleta lluenta de la mar, si es així que vòien treballar amb rajó-

les daurades al fòc dei esperit y calç emblanqui-la dintre la basa del còr, tenim que alegrarnos com el xiquet al disapte pensant que al endemà tots el vorán mudat y pito, y n' hi haurá algú que li dirá mirant-lo com va sòl y se sent el repic d' un quinet a la boltxaca: ¡Estás fet un homenet!

Pero si vos enrecordeu masa de que els autors de ara li diuen teatre líric a les sarsueles y a les revistes coreogràfiques fetes a patró amb una musiqueta de dos dinés y quatre ocasions per-a ensenyar una dotzena de coristes y dos tiples contratades per fotografia, o bé si vos creeu que anireu bé seguint fent sáinetets que amb tot y ser uns cuadros de costums molt apreciabls, no serán mai una mòstra ferma y verament teatral, desde ara us dic que vos pasará en açó con va pasar als que projectaren l' exposició circulant d' artistes valencians punjats per la vista de la que feren els cataláns, que van moure un escarot y van arruixar un poquet la planteta de l' esperança, pero que després han tengut que sofrir eixa sorriseta de japonés que solem fer quan trobem un homenet d' onze anys que vá pel carrer xupla que te xupla un cigarro de a vint.

FERRÁN PUIG.

28-XI-1922

Teatre líric Valencià

— (:)—(:)—

Mercés, dilecte «Zora-Niv» per la resposta; per la iniciació a la campanya en favor del Teatre líric Valencià; mes perquè és just, tinc de ferme ressó d'un article que publicà *Heraldo de Castellón* del 26 del mes passat; que porta la firma d' «Un Amic de Talia» en el qual article sou identificat per complet.

¿Se diu allí que els autors castellonecs deuen sumar el seu esforç als de la capitalitat per treballar conjuntament? i ademés se pregunta als escriptors si tenen obres líriques apunt d'estrenar, recordant que els senyors Ribés, Baidal i Barrachina i Borrás Jarque ne ten ja.

Crec, com eixe «Amic de Talia», que per ahí debem començar: adhesió a València i presentació d'obres. I crec que se deu preguntar novament als escriptors castellonecs, al cantans—i es referim a totes les companyies i especialment a la «Peña Teatral»—i als empresaris de Castelló, Burriana, Morella, Vinaroç, Villarreal i altres poblacions de teatre, en quines disposicions de troben de representar i montar obres líriques valencianes.

«Ademés dels senyors aludits, esperem l'opinió de la premsa de esta Ciutat», acabava «Un Amic de Talia». Sense dubte, els crítics de teatre no s'han donat per entesos i a ells se referia segurament l'articulista.

Io, crec aludir-los més clarament i es d'esperar que responguen i la opinió dels crítics de teatre, podrà ser en pro o en contra, però sempre serà consellera i la deurem atendre i meditar els que ens agradaria vore als escenaris de Castelló obres teatrals valencianes de més vols que el joguet còmic i el sàinet d'esperdenya.

l'«Associació d'Autors Valencians» té un Reglament i, que jo sàpia, no s'ha publicat en la premsa ni un extracte per a que s'enterem d'ell els que no vivim a València i no hem pogut acudir a les sessions de constitució. Io demane a la presidència d'eixa «Associació» una poca de propaganda per terres castellonenques i alacantines, a base del seu Reglament.

I ara, esperem dilecte «Zora-Niv» les respostes dels senyors que hem aludit, per a després anar a coses més pràctiques passat, com nos dien, per una reunió d'autors i amics del Teatre Valencià.

Isop l' Ebróa.

Post Escripium.—Escrites les anteriors paraules llegim a «Zora-Niv» lamentant-se de que no s'haja prestat atenció a les seues indicacions en favor del Nostre Teatre, mentres s'hosat els ulls a les coses excitants de Madrid. Es el mal de sempre: mirar a Madrid; esperar, interessar se, atendre a Madrid olvidant les nostres ceses.

No obstant «La Correspondencia de Valencia» que mira els interesos de la nostra terra ha reproduït l'article d'«Un Amic de Talia» i crida sobre ell l'atenció de l'Associació d'Autors Valencians per a que no s'obliden de Castelló en les seues propagandes.

Es una lliço; i creem sincerament que sense ella les nostres prédiques, Zora-Niv, no quedaran sense resposta i sense ajuda.

Vos no's canseu de cantar la mateixa canço que els amics, en oir-vos, eixiran a les finestres a saludar vos i fins a cantar tambc.

I. l' E

Coses...

— (: :) — (: :) —

Margarida Xirgú

Els castellenencs de la capital i pobles propers, tenen el goig de vorer l'art de Talia en el grau mes sublim encarnat en Na Margarida Xirgú, la gran trágica, la actriu mes potent del dia, tant sols comparable a la gran Rosina o Sara Bernhardt—conste que no vaig a cobrar un céntim,

ni mes d'un séntim tampoc, per la propaganda...—

Els que estem allunyats per la montanya mes quedem en les ganes. Mes, a propòsit de la vinguda de la genial Xirgú a Castelló mes podem entretenir en en una xicoteta conversa sobre coses que diuen mes que ,ls mes eloqüents discursos.

Na Margarida Xirgú es catalana. Y en catalá, en la seua llengua, va comensar la seua vida de exenari i en ella va pujar fins al cim ¡Me sembla que encara la veig ara, fa uns quinze anys, representant en catalá, al Principal de Barcelona!

Y del teatre catalá ja tota una figura, saltá al teatre Castelló amb tots els honors.

El cas mateix de l'Enric Borrás.

Y aquí ve com l'anell al dit la reflexió: si no haguera existit el Teatre catalá, es molt possible, casi, casi, segur, que eixa genial actriu, com aquell genial actor, no s'hagueren revelat, restant inédits, perdudes en l'ombra dos glories de la escena.

¿Y sense'l cultiu de la seua llengua, s'hagueren imposat al mon, els noms gloriosos d'En Verdagué, Russinyol, Ignasi Iglesias, Guimerá, i tants d'altres?

Per a contestar a d'esta pregunta i anterior reflexió, perméti-me que recuse a l'amio «Pedro Nimio» que desde les Rambles barcelonines dupta que el catalá sigue entés en «los cie-

los»... «En los cielos rasos» de los cabarets, potser voldrá dir... No puc creure que vullguera dir en «los cielos» de S. Ramón de Penyafort i de Sant Vicent Ferrer, éll, que es d'Alcalá de Xisvert si no ho tinc mal entés, tan simpático i correcte... quan pintava en Villarreal.

Els ilustrats amadors de la nostra llengua, ja haurán comprés que, sense *dir ho*, volem *dir*, que l'eixemple catalá mos *diu* molt per a casa nostra. La reconquesta de la nostra llengua es un fet.. ¡empró que lluny estem encara!

Aquí tenim el Teatre Valenciá gran, amb la grandea de l'art... esperant la seua hora. .

¡Si es pugueren contar les energies que 's perden a la terra nostra, per mancan del cultiu de la llengua propia!...

Benvenguda siga la Xirgú, enlairada a la celebritat amb les ales de l'idioma de la seua infantesa. Y que la seua presencia, sugerisca als fills de la nostra terra, lo que la nostra terra a tots mos demana: amor actiu...

ZORA NIV.

«Un Amio de Talia»: Al reconet on estio retirat, no aplega «Heraldo de Castellón» per quina causa desconeixia vostre bell articie i per quin, ara, vos felicite Y vos pregue continueu. Si es del vostre grat, el Mestre oficial de Ortells mos posará en comunicació directa...

«Isop l'Ebrón»: ¿Voleu fer vos cárrec del centre de la companya, ja que teniu a ma els elements precisos? Ja som tres... ¿o que 'm recorda alló de «funiculus triplex, difficile rumpitur»...

«Don Miquel Carles Armentgot»: Vos, que amb tant de goig aculliu en vostre important diari, la llengua nostra, ¿voldrieu fer mos l'honor d'exposar la vostra opinió sobre'l «Teatre Valenciá» que voldriem vorer viu i triomfant en nostra estimada terra castellenenca? Y trencariu el gel. .

Z. N.

Núm. 1732

Dimecres 6 de Desem.

bre, 1922 p. 1

Para "Zora Niv"

EL TEATRE VALENCIA

Mi ilustra amigo, que ameniza estas hojas diarias con el seudónimo de «Zora Niv», solicita ayer mi opinión sobre el habla valenciana y el empleo de la misma en el teatro.

Carezco de toda autoridad para dar valor a opinión de ningún género sobre esta, como sobre otras muchas materias, pero más por cortesía hacia el culto escritor, que por creer pueda servir de algo útil lo que yo esponga, he de manifestarle sencillamente que he nacido en Castilla, donde pasé los primeros años de mi vida y aprendí, aunque mal, el castellano, sintiendo tal apego a mi lengua, que a pesar de haber residido en Galicia, Cataluña y Valencia algunos años, jamás dejé de hablarla.

Como supengo que a todos les sucede lo propio, he de ver con viva simpatía la aspiración análoga de aquellos que nacieron en otras regiones que no hablan el castellano, celebrando que no se me obligue a expresarme en forma diferente a la que aprendí de niño, por la razón elemental de que si un idioma, tan difícil me resulta hablarlo y escribirlo tan solo para que se me comprenda ¿que haría yo si tuviera que aprender otro?

El teatro regional es digno de ser cultivado y para lograrlo puede contar «Zora Niv» y sus paisanos con mi modesto y entusiasta concurso en lo que yo puedo ayudarle; cediéndoles las columnas de esta publicación, como vecino de Castellón e hijo de castellonense, sino fuera bastante el título de amigo.

Miguel C. Armengot.

Núm. 1733 Dijous 7 de
Desembre, 1922 p. 1

Para Zora-Niv.

El Teatro Valenciano

No me habeis aludido en vuestros hermosos trabajos, que bajo el título de «Cosos» venis publicando en LA PROVINCIA NUEVA.

No me habeis aludido, quizás porque no me conocéis.

Valgo muy poco; mi opinión tiene exiguo valor; mi pluma joven e inexperta, la mueve solamente la mano entusiasta de un castellonense que emborrona las cuartillas, de palabras sinceras dictadas por su corazón.

Os escribiría en valenciano. Pero ¿No encontraríais ridículo que en un baile de alta sociedad, se presentará un individuo vestido con un mohoso traje de pana?

Es muy fácil, que aquellas vestiduras encubrieran una fuente inagotable de buenos sentimientos, pero es casi seguro que los porteros le prohibieran la entrada.

Yo hable el valenciano, yo

pienso en valenciano, pero me falta el *frat gramatical* para poder actuar en este *baile literario*.

El Teatro Valenciano, se impone a toda costa; el sainete, el célebre sainete de Escalante, es quizás el sello que identifica la clásica barraca, pero todavía no ha llegado a un *má. allá* del inagotable arte levantino.

El maestro Serrano por ejemplo, que ha paseado sus triunfos por todos los teatros de España, ¿no se emocionaría más componiendo estrofas musicales para poemas valencianos, para versos escritos en la lengua de su patria? Yo creo sinceramente que sí.

Huyamos, pues, de todo lo que signifique chavacanería y mal gusto, y unámonos todos, para llevar a cabo obra tan hermosa, cuyos prolegómenos vos nos enseñasteis, y podremos dar al Teatro Valenciano, todos los honores que se merece.

Aunque nadie haya dado al humilde gacetillero «vela en este entierro», como vulgarmente se dice, os abraza espiritualmente.

Modesto de R.

Cosas...

— = —

Agradeciísimo

En su propia lengua—que yo tanto estimo y venero—la que «aprendió de niño» en su tierra, me complazco en manifestarle mi gratitud al digno director propietario de LA PROVINCIA NUEVA.

Su opinión acerca de la lengua valenciana y el *Teatre Valencià*, no es baladí, ni carece de valor, como asegura con loable modestia el señor Armengot. Es, por el contrario, muy importante y de mucho peso. Y ello por varias razones. Una de ellas, por la extensa cultura y significación del opinante que le han llevado al lugar preeminente que ocupa y con justicia, en la sociedad castellanense—y no hago incapié para que ningún mal intencionado me tache de adulator...

Otra razón potentísima hay, para que los valencianistas recibamos con verdadero gozo la favorable opinión del señor Armengot: precisamente su cualidad de castellano.

Nada de particular tiene que un valenciano adore su lengua y proteja por su «Teatre», aunque se dan casos... lamentabilísimos, ilógicos e irracionales. Quien se avergüenza de su lengua, como de sus honrados padres, es un

ser despreciable.

El señor Armengot es castellano, a la par que hijo de castellanense, y con hidalguía castellana y nobleza valenciana, dice que adora la lengua que arrulló su cuna y «supone que a todos les sucede lo propio» aludiendo a los que nacimos en otras regiones.

Esta elevación de miras, serenidad de juicio, comprensión del problema lingüístico—en el que tantos adolecen de punible ceguera—es lo que más avalora su decidida actitud pro «Teatre Valencià».

Es un ejemplo digno de ser imitado por todos los que no hablan nuestra lengua, y más digno de ser *meditado* por todos cuantos han nacido en esta bendita tierra.

Vayan las gracias más sinceras al noble amigo por su valioso y «entusiasta concurso» y que su cabal ofrecimiento sirva de acicate para que se decidan a hablar y mejor a obrar los demás a quienes hemos aludido «Un amic de Talía», «Isop l'Ebrón» y el último de todos

ZORA-NIV

“En Gaetà Huguet i En Salvador Guinot”: ¿Quan es la reunió pro *Teatre Valencià*?...

“Señor Castelló i Tárrega”: ¿Voldria honorar-nos amb la seua opinió?

Z. N.

Coses...

Modestia apart

Perdoneu «Modesto de R.» que no vos haixca aludit *directament*, i vinga amb el cor esbategant de goig, eixe abràs espiritual que tant galantment m' envieu.

¿Que valeu poc? Permetiu me que apartant degudament la vostra modestia, vos tinga per un valor positiu i no escàs. Les vostres crítiques teatrals d' estos dies de la Margarida Xirgú, en son una prova. Recorde jo, que quan a Valencia es va estrenar «La Malquerida», la crítica se 'n pujá als nuvols i comparava 'l drama del gloriós Benavente amb la olássica tragedia grega, l' agermanaven amb Sófocles. Contra la opinió tant general com poc fonamentada, s' alsá un esperit independent i estudiós, i demostrá que alló era un drama, sense que la tragedia tinguera res que vore sino quan s' acaba l' obra: aleshores podí comensar la tragedia. Aquell esperit que a tant s' atrevia, fon l' admiració de tots. Baix el pseudónim es descobri l' exquisit poeta En Rogeli Chillida, ara celebrat Canononge i famós pensador. Ve aixó al cas, de la vostra opinió valenta sobre «La noche del sábado». Tots fan signes com si la comprendgueren; i vos, decididament declareu que no la podeu comprendre... ¡La vostra sinceritat es d' un valor positiu!

Benavente es un geni gloriós que no mereix les cantalades dels iconoclastes; mes tampoc es de llei la subjecció servil, que no es

indiscutible l' autor de «Los malhechores del bien».

Conque.. modestia apart, i benvingut sigueu a formar entre la petita colla d' obrers que volem alsar el Palau del nostre Gran Teatre. Sí; l' art llevantí está sospirant volar *mes enllá* del sainet . Además d' ell, vol la comedia i el drama i el poem i la obra lírica... ¡Tot inspirat en la Belleza que implica Veritat, Nitidesa, Bon Gust!

Per a mampendre semblant Obra, no hi han porters que neguen a ningú l' entrada. *Directa o indirectament*, TOTS, TOTS, estant aludits... Ara, que aquí s' ha de vore quins son els espírits que de veritat volen i aimen *lo nostre*, i valens sense por davant de la magnitud de la Obra colossal.

Vos «Modesto de R.» que sou un d' eixos, ¿voleu oridar als amics del nostre ideal per a donar li la possible realitat?

ZORA NIV.

